

Schrijftraining voor rapporteurs pro Justitia

Sinds 2011 zijn onze collega's Annelies Buurman en Henri Raven als vaste gastdocent verbonden aan het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP). Zij geven daar de *Schrijftraining voor rapporteurs pro Justitia* in de leergang voor rapporteurs in opleiding. In deze eendaagse training bespreken ze de basisprincipes van een goede rapportage pro Justitia. In samenwerking met het NIFP biedt ons bureau ook een verdiepingstraining aan, waarin het bespreken van de eigen rapportages centraal staat. In dit artikel lees je meer over de inhoud van deze trainingen en de ervaringen van onze trainers en cursisten.

Wat is een rapportage pro Justitia?

In een rapportage pro Justitia doet een psychiater of psycholoog verslag van zijn of haar onderzoek naar een persoon die betrokken is in een rechtszaak. Er wordt onderzocht of de verdachte een geestelijke stoornis heeft, of dat er iets anders afwijkends is gebeurd in de ontwikkeling van die persoon. De rapporteur moet ook aangeven of er een relatie bestaat tussen de stoornis en het delict. De psychiater of psycholoog die het onderzoek doet, kijkt verder naar de kans op herhaling en of iemand behandeling nodig heeft voor psychische problemen. Alle bevindingen worden vastgelegd in de rapportage pro Justitia, die bedoeld is voor de rechter of de officier van justitie.

Hoge eisen aan de rapporteurs

In de rapportage moeten rapporteurs de landelijk vastgestelde vragen beantwoorden, waarmee ze de rechtbank inzicht geven in het psychologisch of psychiatrisch functioneren van een verdachte. Rapporteurs in opleiding, maar ook ervaren rapporteurs, staan daarbij voor een lastige opgave: zij moeten een enorme hoeveelheid informatie samenvatten, de betrokkenen interviewen, zich een oordeel vormen en dat alles vervolgens op een overtuigende manier in hun rapportage pro Justitia presenteren. Tel daar nog het vaste format waarin gewerkt moet worden en de tijdsdruk van zes weken bij op en het is begrijpelijk waarom ondersteuning op communicatief gebied welkom is.

Verminderen van schrijfstress: efficiënte aanpak van het schrijfproces

In onze trainingen merken we dat alle rapporteurs 'schrijfstress' ervaren. Ze willen daarom vooral graag handvatten hebben hoe ze het schrijven zo efficiënt mogelijk kunnen aanpakken. Ze hebben vooral vragen als: 'Ga je al direct stukken definitieve rapportagetekst produceren of doe je dat op het laatst?' en 'Hoe plan je je schrijfproces?' In onze trainingen gaan we in de basis uit van het traditionele schrijfproces (van Flower en Hayes, en anderen). Simpel samengevat houdt dat in: eerst denken en structureren, en dan pas schrijven. Omdat we gemerkt hebben dat dit bij de rapporteurs niet goed werkt, hebben we een schrijfproces ontwikkeld waarin nadenken en analyseren, hand-in-hand gaan met het direct al schrijven van onderdelen van de definitieve rapportage. Dit zorgt voor betere rapportages en minder schrijfstress.

De piramide in plaats van de trechter

Een rapportage pro Justitia heeft een vast format waar de rapporteurs niet van af mogen wijken. Binnen dat format is er echter voldoende ruimte om zelf de diverse hoofdstukken te structureren. In onze trainingen leren de rapporteurs hoe ze de hoofdstukken effectief kunnen indelen: in de piramidestructuur. Kort gezegd komt deze structuur erop neer dat je begint met de kernboodschap, bijvoorbeeld de conclusie of diagnose, gevolgd door de onderbouwing. Op deze manier sluit de tekst precies aan bij de gedachtegang van de lezer. Wat de lezer het eerst wil weten, staat immers bovenaan. Veel schrijvers vinden dit lastig, omdat zij hun eigen gedachtegang als tekststructuur gebruiken: vanuit de feiten via de argumenten naar de conclusie 'trechteren'.

Overtuigende onderbouwing

Als neerlandici kunnen wij een psychiater of psycholoog natuurlijk geen inhoudelijk advies geven over een overtuigende onderbouwing van een conclusie of diagnose. Waar wij hen wel bij kunnen helpen, is hoe ze de feiten in hun rapport op een overtuigende manier als argumenten gebruiken. Veel rapporteurs vinden dat lastig en vervallen dan in het herhalen van de feiten. Maar de rechter wil juist graag weten hoe de rapporteur de (gedeeltelijk al bekende) feiten interpreteert om tot zijn of haar conclusies te komen. Een belangrijk en simpel hulpmiddel hierbij is het gebruik van verbindingswoorden en -zinnen zoals:

- *'Hiervoor zijn drie aanwijzingen: ...'*
- *'Op de eerste plaats, op de tweede plaats'*
- *'Maar, want, omdat, hoewel' etc.*

Alinea's als rode draad

Het schrijven van goede alinea's is bij de meeste rapporteurs een beetje een ondergewaardeerde bezigheid. Vaak wordt het gezien als een 'lay-outdingetje', terwijl goede alinea's ervoor zorgen dat de lezer de rode draad goed kan volgen. Opvallend is dat zij als lézer wel goede en slechte alinea's van elkaar kunnen onderscheiden. Ook merken ze dan dat teksten die bestaan uit goede alinea's enorm helpen: ze zijn sneller te lezen en beter te onthouden. Vaak is het dus vooral een kwestie van de knop omzetten: denk als een lezer tijdens het schrijven.

Prettig leesbare en begrijpelijke zinnen

Natuurlijk besteden we in de training ook uitgebreid aandacht aan de kwaliteit van de zinnen. Bij de rapporteurs is vooral behoefte aan handvatten voor kortere en minder ingewikkelde zinnen en in mindere mate aan omgaan met jargon en actief schrijven. Ook hier is het advies: denk als een lezer tijdens het schrijven. Zorg ervoor dat de rechter of de officier van justitie de informatie gemakkelijk en snel uit de zinnen kan halen.

En... maak geen taal-, stijl- en spellingfouten

Dat taal-, stijl- en spellingfouten in een rapportage uit den boze zijn, hoeft geen betoog. Tijdens deze training gaan we ervan uit dat iedereen de regels beheerst of weet waar deze te vinden zijn. We gaan daar dus niet op in. Rapporteurs die vragen hebben op dit gebied, helpen we natuurlijk wel verder. Meestal is het nasturen van extra informatie of een korte begeleiding voldoende.

Meer weten over deze training?

Neem dan contact met ons op via 035 623 77 85 of info@hvds.nl. Natuurlijk komen wij ook graag langs voor een persoonlijk opleidingsadvies of maken wij een Zoom- of Teamsafspraak.